

RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: Protoereu D. ANTAL
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL:

Convocarea Adunării eparhiale extraordinare. — Sfințirea Catedralei se face la 5 Noemvrie c., în prezența Majestății Sale Regelui Carol II. — *d. a.*: Congresul Național bisericesc mitropolitan. — *Pr. Ion Goron*: Psihologia sectarului român. — *Prot. Ioil Ghiurișan*: Repriviri asupra trecutului parohiei Unguraș, jud. Sălaj. — Convocarea Congresului general festiv al asociației mirenilor Frăția Ortodoxă Română. — Cronică.

Nr. 6126—1933.

NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu Dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei
Vadului, Feleacului și Clujului.

*Iubitului cler și popor al Eparhiei noastre, iubiților și Onoraților deputați ai Adunării
Eparhiale: Dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!*

Ajungând cu ajutorul lui Dumnezeu să vedem terminate lucrările Catedralei noastre din Cluj, — în temeiul art. 132 din Statutul legii de organizare bisericească și a hotărârii Adunării eparhiale din 15 Mai 1933, — convocăm și declarăm prin aceasta convocată

ADUNAREA EPARHIALĂ EXTRAORDINARĂ

pe ziua de **Sâmbătă, 4 Noemvrie 1933, la ora 5 d. m.**, în biserica „Sf. Nicolae“ din Calea Regele Ferdinand Nr. 73, la o ședință festivă în vederea **sfințirii Catedralei.**

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea Adunării și cuvântarea P. Sf. Episcop Nicolae.
2. Votarea unei rezoluții pentru eternizarea momentului festiv al sfințirii Catedralei.
3. Încheierea Adunării printr'o rugăciune ocazională.

După Adunare vecernie cu litie și priveghiere.

Toți membrii sunt rugați a participa la adunare.

Cluj, la 18 Octomvrie 1933.

Nicolae Ivan m. p.,
Episcop.

Sfințirea Catedralei se face la 5 Noemvrie c. în prezența M. Sale Regelui Carol al II-lea.

Cu deosebită bucurie anunțăm credincioșilor noștri din întreagă eparhia că în urma invitației făcute prin mijlocirea dlui subsecretar de stat Dr. Mihai Șerban, deputat eparhial, M. Sa Regele Carol al II-lea, a binevoit a accepta să participe la sfințirea Catedralei, ce va avea loc în ziua de Duminică, 5 Noemvrie a. c.

Prin înalta prezență a M. Sale serbarea sfințirii bisericii se va încadra într'o mare solemnitate, într'adevăr demnă de opera monumentală ce o reprezintă. Fiind M. Sa primul Rege ortodox, sfințirea bisericii se va face după tipicul sfințirii bisericilor pe timpul voevozilor români și împăraților bizantini, luând și M. Sa parte activă la ceremonialul sfințirii alături de Î. P. Sf. Sa Patriarhul și ceilalți ierarhi. Va fi deci o sfințire cum nu s'a mai făcut pe cuprinsul României mari.

Din partea Consiliului nostru eparhial se fac cele mai febrile pregătiri în vederea unei depline reușite. Pentru orientarea preoțimii și credincioșilor noștri, dăm în cele ce urmează programul sumar al sfințirii Catedralei:

Sâmbătă, în 4 Noemvrie:

1. *La orele 5 d. a.:* Ședința Adunării eparhiale extraordinare, în biserica parohială din Calea Regele Ferdinand.
2. *La orele 6 d. a.:* Vecernie și Priveghere în amândouă bisericile parohiale.

Duminică, în 5 Noemvrie:

1. *La orele 9 i. a.:* Procesiune dela reședința episcopală din Str. Iuliu Maniu Nr. 36 la biserica catedrală și începearea serviciului sfințirii apei celei mici.
1. *La orele 10 i. a.:* Conducerea în procesiune a Î. P. S. Patriarh Miron, a Î. P. S. Mitropolit Nicolae și a PP. SS. Episcopi asistenți, la biserica catedrală.
3. *La ora fixată:* Primirea Majestății Sale Regelui Carol II la Catedrală, săvârșirea actului sfințirii și în continuare
4. *Liturghia arhierască,* cu predica P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului.
5. *La orele 12^{1/2}:* *Recepția Regală* în sala festivă a Prefecturii județului.

6. *La ora 1^{1/2} d. a.:* *Banchet oficial* la Cercul Militar și altul la Regimentul 83 Infanterie din Calea Dorobanților.

7. *La orele 6 d. a.:* Vecernie în biserica catedrală.

8. *La orele 6 seara:* *Concertul religios* al Corului Episcopiei.

P. S. La actul sfințirii, în catedrală, se poate intra numai cu bilet de intrare nominal. Biletele de intrare, precum și cele pentru banchete și concert, se distribuie la Consiliul eparhial. De încartuirire se va îngriji fiecare personal.

Congresul Național bisericesc mitropolitan.

— **Còmemorarea a șase decenii dela moartea Mitropolitului Andrei Șaguna.** —

După o întrerupere de 6 ani, congresul mitropolitan s'a întrunit din nou în Sibiu, în zilele de 14—16 Octomvrie c., pentru a soluționa chestiunile bisericești comune din cuprinsul mitropoliei. La prima vedere s'ar părea că nu mai este nici o chestiune comună, dar când le răscolești vezi că mai sunt atâtea și an de an se nasc altele noi cari cer soluții generale și solidare din partea tuturor eparhiilor printr'un organ central și de autoritate cum trebuie să fie un congres mitropolitan. Toți cei ce au plecat sceptici la acest congres s'au întors optimiști și convinși de necesitatea menținerii lui. Când spațiul ne va îngădui vom publica un resumat al desbaterilor. Deocamdată ne mărginim doar la o descriere sumară a deschiderii solemne, cât și a serbărilor de comemorare a șase decenii dela moartea marelui mitropolit Andrei Șaguna.

Deschiderea congresului a fost premersă de o liturghie solemnă săvârșită cu un fast neobicinuit de pompos, de către Î. P. Sf. Sa Nicolae Bălan, încunjurat de zece preoți, doi diaconi și 12 tineri purtători de ripide. Sfta Liturghie s'a terminat cu un parastas pentru foștii membrii ai congresului, reposați în ultimii 6 ani.

Î. P. Sf. Sa a deschis congresul rostind o magistrală cuvântare în care a elogiat opera nemuritoare rămasă moștenire dela

marele mitropolit Andrei Șaguna, care azi formează baza legii de organizare bisericească, operă ce trebuie să rămână neclintită, ca singura în stare de a da viață spirituală rodnică bisericii. În partea a doua a cuvântării a menționat punctele principale din programul congresului: convenția pentru reglementarea credincioșilor noștri din Banatul Jugoslaviei, Fundația Gojdu, catehizația, apostolatul laic etc.

După cuvântarea de deschidere s'a constituit biroul și s'au prezentat crediționalele. În ședința de după masă s'au ales diversele comisii, împărțindu-se lucrările și rapoartele.

A doua zi Duminecă, s'au ținut două liturgii arhieresti, una la Catedrală, oficiată de P. Sf. Sa Arhiepiscopul Andrei Crișanul, iar a doua în biserica cea mare din Rășinari, oficiată de P. Sf. Sa Episcopul Grigorie Comșa, al Aradului.

La orele 11 toți membrii congresului în frunte cu înalții ierarhi au mers la Rășinari ca să asiste la parastasul oficiat înaintea mormântului mitropolitului Andrei Șaguna și la comemorarea a 60 de ani dela moartea lui.

Întâiul a vorbit Î. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae, frumos și impresionant, apoi dl prof. univ. Gh. Bogdan-Duică, plin de emoție nu numai în glas ci și în cele ce le-a spus, pe cari pentru adâncimea lor le reproducem în întregime.

„Frați ortodocși, surori ortodoxe!

Cântecul de adineaori al corului „*Deșertăciune sunt toate, umbră și vis*“, a fost mișcător; dar, deși ne vine din cărți sfinte, nu-i adevărat; adevărat este, când el privește materia firii noastre; dar când este vorba de suflete mari, el nu-i adevărat. Iată proba-i aici, lângă noi, mormântul lui Șaguna, Șaguna, ce mereu învie în inimile și 'n mințile noastre. El vis?, el umbră?, el deșertăciune? Nu, el este nemurire.

El a fost un bun *geniu* al nației noastre; viața lui, o linie dreaptă și luminoasă, din tinerețe până în momentul în care aici i s'au deschis porțile veciei și a dispărut, *dintre noi*, dar nu *din noi*.

Oamenii de geniu sunt, întâi copii de geniu; de tineri le scapără 'n minte vre-o idee, în inimă un sentiment; îi farmecă;

și cu ideile și cu simțirile lor de dureri bogate pornesc la drum. El, Șaguna, era de 18 ani, când, scăpat de-o tristă soartă ce i-o pregătiă un tată nepriceput, a zis: „Eu rămân credincios ortodoxiei mele, care singură-mi va mântui sufletul“. — Și-a rămas credincios toată viața.

Venind la noi, din capul locului ne-a spus, că vine să creeze o nație credincioasă ortodoxiei. Și îndată și-a adunat pe fiii cei mai aleși, în primul sinod celebru (și uitat) din 1850, în care a pus bazele *ideale* a tot ce-a creat mai târziu. Sfârșitul vieții lui se leagă glorios de acel început curajos, care a fost înfruntarea propriului tată.

Dacă el ar fi fost numai un preot, dacă ar fi reușit numai ca mare preot, ar fi fost de-ajuns.

În el a fost mai mult, mai mult. Tot ce-a curs alături de biserică: politică, cultură, școală, carte, ziar, clădiri naționale, societăți, fundații, adunări, toate i-au fost ușor de creat. Pentru că era tare și pentru că avea genialitatea de-a stăru și de-a surprinde momentele priincioase realizărilor sale. Lumea i se umilia și-l urmă; Kossuth, văzându-l pentru întâia oară, a încremenit de impozanța sa, iar împăratului i-a spus uneori vorbe, care nu le pot spune decât bărbații mari și conștienți de biruitoarea lor influență; un guvernator, văzându-l (la Cernăuți) a spus, că, văzându-l pe el, vede tot poporul român. Tot ce știm astfel despre el, ne duce la originea faptelor lui, la genialitatea sa pragmatică.

De aceea credeți, continuați a crede, că om mai mare decât el Ardealul n'a avut de-un veac încoace... Aici a fost izvor de fapte, nu de vorbe.

Fericiți Români, cari vor și sunt destoinici, să-i calce pe urme: nu să-l ajungă, căci a-l ajunge e greu, dar să-l închidă în suflet: să se lase duși de sufletul lui, de parte...

Geniul acesta a dorit să-și doarmă somnul de veci aici, în Rășinari.

Frați Rășinăreni,

Când pe la 1700 doi popi rătăciți și-au părăsit credințele, strămoșii voștri și-au păstrat-o. Odată le trebuia un preot; și-au trimis oameni la Brașov, să ceară de-acolo preot; li s'a și dat un Bratu. Pentru că voi

pe atunci luptați împreună cu Brașovenii, cu Țara Bârsei, cu Făgărășenii, cu tot Sudul ardelenesc pentru credința ortodoxă. Și de-atunci până azi i-ați fost credincioși acestei cradințe — până azi.

Șaguna a știut unde își așează pentru veci capul său, între voi. Treceți mereu pe lângă el; aduceți-vă mereu aminte de tot ce el a gândit și a voit și fiți ca și noi, cei acum veniți de departe, fiți-i fideli, din copilărie până în zilele bătrânețelor. Căci dator este tot omul ca pe lângă pilda mare, pilda încălzitoare, pilda genială să nu treacă fără a o privi adânc, fără a încerca să imiteze măcar părți din ea.

Odihnească 'n pace; noi îi vom troieni mormântul cu toate amintirile noastre gingașe, veneratoare; mereu și multe“.

A mai vorbit păr. protopop al Brașovului Dr. Iosif Blaga, despre Șaguna ca preot.

S'a vizitat biserica veche împodobită de o prețioasă pictură murală bizantină.

Întorși la Sibiu membrii congresului au participat la masa oferită de Î. P. Sf. Sa în hotelul Bulevard.

Seara corul mitropoliei sub conducerea dlui prof. T. Popovici a dat un reușit concert în cadrul căruia dl prof. N. Colan a cetit o valoroasă cuvântare despre „Mitropolitul Andrei Șaguna“.

A treia zi s'au continuat lucrările congresului în două ședințe.

d. a.

Psihologia sectarului român.

4. Sectele religioase.

Cei doi factori, cari pot să ne înlesnească înțelegerea sectarismului, sunt deo parte constituția psiho-fizică a sectarilor și de altă parte forma socială istorică a religiei abandonate. Între acești doi factori există conflict.

Forma socială a religiei e constituită din doctrină, cult (moralitatea încă e cult) și organizație ierarhică. Spre a putea înțelege problema sectară, trebuesc scrutate toate aceste trei domenii, ca să le cunoaștem diferitele forme și importanța fiecăreia.

Renunț însă la orice reflexiuni în di-

recția aceasta, pentru ca să pot trece cât mai curând la latura psihologică a problemei, adecă la sufletul sectar, spre a-i găsi constituția lui specifică.

Pentru psihologie, sectele religioase nu formează o problemă a parte. În fața psihologiei sectarul e un convertit; problema sectară se înglobează deci în problema conversiunii.

James constată trei condițiuni psihologice necesare ca să putem avea conversiunea: 1. Excitabilitate emotivă; 2. Dispoziție pentru activitate emotivă; 3. Dispoziție pentru sugestione pasivă. Două idei preocupă pe cel ce se găsește în fața conversiunii: *conștiința de păcătoșenie* și *idealul de realizat*. În cazul convertirilor avem a face cu oameni, a căror viață subconștientă e foarte bogată. Procesul convertirii poate fi de o durată mai lungă ori mai scurtă. Ideia care îl stăpânește pe cel convertit în momentul convertirii, este darul exterior al lui Dumnezeu. După profesorul Leuba importanța convertirii consistă în faptul, că tendințelor divergente ale omului le dă o directivă. Încetează neliniștea, deoarece se formează convingerea, că toate vor fi bune, că va domni pacea, armonia, chiar dacă împrejurările externe rămân neschimbate. Ajunge în posesiunea unor adevăruri de ordin intelectual, cari înainte îi erau necunoscute. Se produce o renunțare la scopurile urmărite până atunci.

Creștinismul și apoi protestantismul e dovadă, că procesul de conversiune e mai frecvent în *timpurile de criză a societății* și pot duce la o prefacere a ei. Și atunci marele număr a sectelor în cadrele bisericilor creștine istorice constituie o dovadă a crizei de care suferă cultura apuseană. Sociologul Max Weber vede în secte fermentul progresului și a raționalizării etice și crede, că sectele formează punctul de plecare a unor noi combinațiuni și puntea de trecere dela o formă culturală la alta. În schimb teologii sunt dispuși să claseze sectele între *maladiile religioase*, a căror valoare din punctul de vedere a progresului cultural e negativă, dăunătoare. Și într'un caz și în altul sectarismul e un conflict între credința individuală, (ori a unui număr redus de indivizi, constituiți în comunitate religioasă) și cea socială.

Creștinismul a fost aplicat spre sectarism chiar de la început. Aceasta aplicare a câștigat în intensitate prin protestantismul de un pronunțat caracter individualist. Dacă sectarismul e morb, atunci poate fi considerat morb protestant; se bazează pe validitatea unilaterală ale unor principii fundamentale protestante. Un astfel de principiu e preoția universală, contactul nemijlocit a individului cu Dumnezeu. Explicarea verbală, liber executată a Bibliei, care singură e considerată ca normă de viață, e tot un principiu protestant.

James crede, că protestantismul e o formă religioasă potrivită *spiritelor pesimiste, aplicate spre ascetism*. Dar e o formă potrivită și pentru *misticii cu voință slabă și cu un intelect slab*.

O trăsătură caracteristică a sectarismului, e hedonismul, care se manifestează în concepția apocaliptică. Sectarii trăesc în credința, că sfârșitul lumii e apropiat, răul, păcatul se vor sfârși și era fericirii depline, rezervată celor în „haine albe“, „virtuoșilor“, e aproape. Bisericile istorice sunt mai mult în nota legalității, promit răsplată încă în lumea aceasta: bunăstare, sănătate, lungime de zile, copii buni, etc. — „Certitudo salutis“, care caracterizează pe mistici și pe pesimiștii convertiți, nu e altceva, decât un habitus psihologic, care substituie actualitateabunurilor materiale.

Convertirea la sectarism are, desigur, și un suport moral. Mulți oameni sub presiunea unor păcate cultivă dorința după mai bine. Sfințenia sectară se manifestează în regularea în *spirit evreesc* a vieții: abstenenți dela beuturile spirituoase, reguli de cult și de curățenie etc., și uniformitatea metodică a felului de a fi, de a vorbi, de a acționa. Aceasta atitudine duce adeseori până la disprețul față de cei neconvertiți și la mândrie esluivistă. Vrând să omoare păcatul omoară iubirea.

Pr. Ion Goron.

Întrunire colegială. Absolvenții Academiei noastre teologice din Cluj, *seria 1928*, prin aceasta sunt invitați a lua parte la întrunirea colegială care va avea loc în Cluj, la 5 Noemvrie a. c. — *data sfințirii Catedralei*. Informațiuni privitor la încvartiruire etc. le dă dl Pavel Dab (Cluj Piața Cuza Vodă Nr. 6).

Repriviri asupra trecutului parohiei Unguraș, jud. Sălaj.

(Urmare și fine)

Am amintit în cele de mai sus, că urmele referitoare la viața bisericească ale acestei parohii, se pierd în negura trecutului și date scrise nu avem.

Registrele matriculare ale acestei parohii începute în anul 1813, prin înregistrările ce le poartă, ne dovedesc că la conducerea acestei parohii s'au succedat următorii preoți:

1. *Petru Ghiurițan † 1814*, a înregistrat 19 botezuri, 2 cununii și 17 înmormântări.

2. *Dumitru Ghiurițan, 1814—1839*. A înregistrat 360 botezuri, 68 cununii și 253 înmormântări; 2 inspecții de Const. Rafail și 7 inspecții de I. Damșa.

3. *Vasile Ghiurițan 1839—1875*. A înregistrat 739 botezuri, 106 cununii și 384 înmormântări; 5 inspecții de I. Damșa și 12 de Petru Roșca. Din anul 1862 a fost ajutat de capelanul Ioan Ghiurițan.

4. *Ioan Ghiurițan 1875—1908*. A înregistrat 768 botezuri, 118 cununii și 360 înmormântări; 9 inspecții de Petru Roșca, 18 inspecții de Pavel Roșca, iar în anul 1902 de comisarul Gavril Hango.

Aceste înregistrări seci ne arată o continuitate izbitoare la conducerea destinului acestei parohii. Iar când știm că pe acele timpuri preoții noștri nu se bucurau de nici un privilegiu, ci erau considerați alături de ceilalți iobagi, fără să ne forțăm fantezia, ușor ne putem închipui greutățile cu cari aveau de luptat în funcțiunea lor, cu atât mai vârtos că nu aveau alt razim decât mănunchiul de iobagi lipiți pământului și încredințați păstoririi lor, iar unica lor armă era puterea cuvântului. Și acesta este momentul ce voesc să-l accentuez, că pe când falanga magnaților feudali stăpânea țara și satele cu formidabila lor putere lumească, până atunci românul umil, iobag al stăpânirii, nu avea altă elită decât preoții săi, tovarăși în bine și în rău. Acei preoți cari dupăcum mărturisește Hodor la p. 858 „nu se puteau împărtăși de nici un beneficiu, nu puteau fi ridicați la privilegiul de nobili și nu puteau să figureze ca proprietari de drept a nici unui petec de pământ.“

Magnații feudali își aveau dinastiile lor familiare formate prin moștenirea latifun-

diilor mari și bogate, iar la noi la români s'au format dinastiile preoțești, cari în fața crezului de îmbuibare feudală cultivau din tată în fiu tradiția suferinței și a credinței mântuitoare.

Și cuvântul a biruit materia, desrobirea s'a făcut și ar fi păcat să se nesocotească rolul important al mucenicilor fără nume cari au ținut veacuri de-arândul trează conștiința unui neam obidit.

Preoții susamintiți au avut și tovarăși în munca lor grea, pe vrednicii cântăreți de strană, cantorii, cari încă au lăsat din tată în fiu iscusința lor, și ei au înmulțit talantul, nu l-au ascuns, ci din contra.

În partea II-a a veacului trecut s'au succedat la strana parohiei:

Stanu-Șchiopul, vestit cântăreț, bun versificator la înmormântări (†) la 1858.

Țilica Vlaicu, om domol și blând, priceput tipicar, veșnic la datorie, la cetanii, vecernii și litii (†) 1872.

Gavril Vlaicu 1884.

Vasile Vlaicu (†) 1910, om deștept și înțelegător, escela și în meseria tâmplăriei, în anul 1897 a pictat și biserica pe din-afară. Acești cantori evlavioși pe lângă susținerea stranei au provăzut la unele intervale și învățământul, deoarece învățătorii calificați nu s'au găsit totdeauna.

Monografistul Dr. M. Petri susține, în ce privește învățământul din această parohie, că școala de aici datează din anul 1899, care afirmație se răstoarnă prin următoarele documente păstrate în arhiva protopopiatului nostru.

„Nr. 596/1851. Cinstite Părinte Administratore! La arătarea Cinstei Tale din 8 Sept. a. c., și în urma cererei învățătorului nostru din Unguraș Ioan Georgea despre aceea făcută că cu sâmbria de 40 fl. care îi capătă pe anu dela copiii satului nu poate trăi, iam rezolvat din partem pe tot anu zece floreni argint. Deci Cinstia Ta să arăți încoace cu sfârșitul fiecărui an purtarea numitului dascăl Ioan Georgea și zelul în deregătorie în deosebit ca apoi să îi să poată totdeauna trimete remunerațiunea promisă. Din ședința consist. din 27 Sept. 1851 în Sibiu ținută s.s. Andrei Episcop. C. S. Adm. prot. al Ungurașului Petru Roșca“.

„Nr. Șc. 88. Prea Cinstite păr. Protopop! Fiindcă hârtiile dascălului din Ungu-

raș Ioan Holhoș aci nu să află și gândesc că acele doare din vina beteșugului meu sau pierdut la mine; pentru aceea am a te provoca în legătură cu relația de supt 17 Aug. a. k. No. 30 ka să faci alt kontrakt pentru acest Daskal după sunetul zirkular-elor mele și să mil așterni încoace, ka să'i mijlocesc skutire de militie dela mărita prefektură atârânătoare. Sibiu 29 Aug. 1857. ss. Andrei Episcop. Păr. Protopop al Ungurașului.

No. Școl. 24/1866.

Decret de denumire de Director școlariu a școalei populare din comuna noastră bisericască Ungurașiu, în protopopiatul Ungurașului.

Fiindcă comuna noastră din Ungurașiu au ales de Directoru școalei sale populare pe Cinstia Ta și Părintele Protopopu al locului au recomandat Noauă pe Cinstia Ta și noi încă te cunoaștem de unu Preot credinciosu Sântei Maicei nostre Biserici carele ascuți de Arhiereul legiuitu și turma lui Christosu o păstorești în frica lui Dumnezeu spre binele ei vecinicu și vremelnicu, iar pentru creșterea și luminarea tineretului încă te-ai aretatu până acuma cu râvnă, și nădăjduim ca și pe viitor astfelu te vei areta și porta ca să fii vrednic de dragostea Noastră arhierească, pentru aceasta te denumim Directoru al școalei Noastre populare din susuatiinsa comuna noastră bisericască Ungurașiu pe Cinstia Ta și așteptăm ca stims să ții de Ș-fulu 2 din Instrucțiunea din 1-a Iunia 1865 Nr. școl. 26 și să'l observedi pe deplin.

Sau dat în reședința Noastră arhiepiscopomitropolitană din Sibiu în 23 Martie 1866. Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscopu și Mitropolitu etc. L. S. ss. Andrei Baron de Șaguna. Păr. Vasiliu Ghiurițianu“.

În consecință monografistul amintit susține greșit, că școala parohiei noastre s'a organizat numai la 1899, deoarece aceasta o găsim organizată la primele începuturi a învățământului confesional introdus de nemuritorul Arhiereu Andrei Șaguna.

Isoarele consultate până aci nu amintesc nimic despre anii 1816—1817 când în urma ploilor aproape neconținute populația a suferit foametea „susigul cel mare“, cum îl numește tradiția, și când locuitorii comunei în urma mijloacelor grele de co-

municație numai cu jertfe enorme puteau ajunge la hrană. Neînorocirea aceasta nu putea fi numai locală, ci a trebuit să bântuiască un ținut mai mare din jur, deoarece epizodele povestite de bătrâni susțin că alimentele se găseau la depărtări mari de 100 km. În urma acestei întâmplări populația a sărăcit și mulți au emigrat pe alte meleaguri unde traiul era mai ușor.

În anul 1848 popa Vasile, în casa lui proprie, înaintea familiei sale, l-au luat la țință honvezii, însă arma cu cremene de 3 ori a abzis serviciul și cei de față văzând în aceasta semnul lui Dumnezeu, au cerut să fie grațiat ceea ce la iutervenția boerilor unguri s'a și efectuit.

În anul 1881, un lup turbat a făcut groaznice ravagii atât între oameni cât și între vite: 14 vieți de om s'au stins în cele mai teribile chinuri de mușcăturile acestei fiare.

Sub raport economic comuna cu întregul său hotar forma un latifundiu, care și-a schimbat mereu stăpânul, după cum aceștia se învredniceau de grația celor mari și puternici.

Anul 1848 găsește ca proprietar al domeniului de cca 4000 jug. pe contele Wass de Tağa. Acesta s'a refugiat peste graniță ca partizan a lui Kossuth și a murit în streinătate. Sub urmașii lui s'a făcut ștergerea iobăgiei devenind aceștia stăpâni pe o parte din glia muncită de ei cu atâta sudoare și tenacitate. S'au făcut loturi de 12 jugăre, cu 70 vetre de casă. Numărul de 12 jug., îl găsim la sesiunea parohială veche și la o singură moșie întreagă ce s'a păstrat neschimbată până azi, iar numărul de 70 la composesoratul urbarial constător azi din 70 iușuri de pădure-pășune. Bun înțeles aceste iușuri (drepturi) sunt azi subîmpărțite, parte prin moștenire, parte prin vânzare. Socotind 12 jug., la 70 vetre de de casă ne vin 840 jug. arabil și fânaț, care trebuia să fi fost în posesiunea iobagilor de odinioară. Acest teritor însă în decursul timpului, poate și din cauza anilor răi, mai mult cred însă că din cauza nepăsării și tembelismului celor mai mulți, s'a micșorat și s'a redus la la jumătate, căci în anul 1896 când s'a terminat comasarea hotarului, în mâna Românilor n'a rămas decât c/a 800 jug. arabil cu pădure-

pășune. La comasare situația comunei era următoarea:

Contele: 3640 jug. arabil, fânaț, pădure și pășune. Composesorat: 395 jug. pădure în mâna Românilor, mai erau cca 400 jug. arabil și fânaț din cari proprietari cu câte
60 jug. 2 = 120 jug.;
cu 20 jug. 3 = 60 jug.; vetri întregi.
cu 12 jug. 2 = 24 jug.;
cu 2-3 jug. 196 jug.; restul locuitorilor.

Considerând că la terminarea comasației comuna avea cca 800 suflete, venia pe suflet $\frac{1}{2}$ jug., avere (arabil și fânaț). Meditând asupra acestei situații ne putem ușor explica din ce motiv nu erau capabili strămoșii să producă lucruri mari și monumentale și fără să ne forțăm fantezia ne putem ușor închipui care putea să fie soarta lor în fruntea acestei parohii. Cu toate acestea, vechea biserică făcută din lemn era bine asortată și bine îngrijită, care denotă evlavie și mult simț de jertfă pe care zadarnic îl căutam azi, când situația față de negrul trecut s'a îmbunătățit, căci nu-l găsim.

Lipsa de pământ pe cei mai mulți locuitori ai comunei i-a izgonit în streini după căutarea celor necesare pentru trai, mediul în care au ajuns aici nu era cel de acasă și nicidecât religios, ci din contră; iată a II-a năpastă ce se resimte și învederează în viața sufletească a parohiei.

Schimbarea ce se poate prevedea în urma marelui reforme agrare de azi ne îndreptățește la temeinică nădejde, mai ales când vedem muncă rațională depusă de cei mai mulți gospodari la lucrul câmpului și mai ales când vedem Biserica și Școala din ce în ce mai populată și mai bine cercetată:

*

Flora comunei este cea a zonei temperate: se produce grâu, porumb, ovăs, cartofi și plante de furaj. Pământul destul de fertil după muncă intensivă produce bineșor. În păduri prevalează stejarul.

Fauna nu posedă nimic deosebit. Azi parohia numără 907 suflete române ortodoxe, 30 evrei, 3 unguri ref., 2 rom.-cat. și 6 de altă confesiune și naționalitate.

Am încercat în cele de mai sus să redau unele momente din trecutul parohiei mele natale, pe care am norocul de-a o păstori deja de un sfert de veac, în tradiția moștenită dela înaintașii mei.

N'am pretenția că am exhaustat întreg materialul, ci am concentrat aici unele date resfirate, pe cari poate un om mai dibaciu le va complecta la timpul său prin cercetări mai minuțioase și poate mai ample.

De încheiere:

Memoriei voastre strămoși și protopărinți cunoscuți din hrisoave îngălbenite, închin aceste modeste încreștări.

Prot. Ioil Ghiurițan.

CONVOCARE.

Consiliul central al asociației mirenilor „Frăția Ortodoxă Română“, convoacă prin aceasta pe toți membrii și membrele ei la

Congresul general festiv

care va avea loc la Cluj în ziua de 6 *Novembrie* 1933 (a doua zi după festivitățile sfințirii Catedralei) cu următoarea

Ordine de zi:

1. Liturghie arhierescă în noua Catedrală la ora 9 a. m.

2. Pomenirea Mitropolitului martir Sava Brancovici, dela a cărui moarte se împlinesc 250 ani, printr'un parastas și un pagnegiric rostit de dl Ioan Sandu, directorul Școlii normale din Sibiu.

3. Deschiderea congresului în Catedrală prin cuvântarea președintelui.

4. Raportul secretarului general.

5. Votarea moțiunii.

6. Presentarea membrilor F. O. R.-ului în audiență de omagiu la P. Sf. Episcop Nicolae Ivan al Clujului, la ora 12 a. m.

7. La ora 8 seara, în Teatrul Național reprezentarea piesei „*Cerurile spun*“ simbol dramatic ortodox, scris de *prof. V. Papi-lian*, membru al asociației noastre.

Cluj, din ședința consiliului central, ținută la 11 Octomvrie 1933.

Secretar general:

I. Mateiu.

Președinte:

Sextil Pușcariu.

CRONICA

Doxologia de ziua nașterii M. Sale Regelui *Carol al II-lea* s'a oficiat în biserica Sf. Nicolae, de către P. On. prot. *Andrei Ludu*, prot. *Laur. Curea*, cons. eparh., pr. *A. Mușat* și diacon *V. Bogdan*, în pre-

zența P. Sf. S. Episcopului *Nicolae Ivan* și a șefilor autorităților civile și militare. Cuvântarea ocazională a rostit-o P. O. prot. *A. Ludu*, relevând virtuțile M. Sale și sentimentele patriotice de cari trebuie să ne încălzim pentru fericirea țării noastre.

Reveniri la credința strămoșească.

După cum suntem informați în *Duminica* de 3 Sept. a. c. în biserica din Roșia-Montană, prot. *Abrud*, s'a făcut reprimirea fostului baptist *Rad Ilie*, împreună cu 8 membri ai familiei sale. Partea impresionantă a fost botezarea unei fetițe de 9 săptămâni, alta de 4 ani și un băiat de 7 ani. Preotul *Al. Popescu*, prin truda căruia au revenit la ortodoxie, a rostit o cuvântare po-trivită momentului.

Pentru muzeul eparhial am primit dela parohia *Finteușul-mare* Biblia lui *Șerban Vodă* dela 1688.

Dreptate sectară. În comuna *Rîpa-de-jos* matadorul celor câțiva rătăciți, — un pripășit dintr'o comună vecină de origină dubioasă și încurcat cu o femeie de un bogat trecut în extravagante — a dat o îndrumare hotărîtă adeptilor săi cum se comentează și aplică în practică învățăturile și credințele lor deochiate. Sâmbătă în 14 l. c., trecând un credincios ortodox din acea comună cu turma de oi la rîu să o adape, și cum turma trecuse peste un loc al soției (?) sorei acestui sectar au aflat de bine să se despăgubească acești sfinți aplicând hoștește creștinului niște lovituri cu leuca dela car în cap, zdrobindu-i țeasta. În spasmele morții l-au transportat oamenii sosiți la fața locului la casa sa unde a decedat, iar criminalul a dispărut de frica linșării din comună, predându-se parchetului din *Tg.-Mureș*. Credem că această faptă va servi ca nouă dovadă creștinilor despre viața și credința deghizată ce mocnește în sufletele acestor rătăciți fără origine și fără căpătâi, iar autoritățile și legile țării îi vor pune la locul cuvenit, dându-le timp de meditare și examinare a conștiinței și sfințeniei lor pretinse.

„**Clujul Ortodox**“ Calendarul Eparhiei noastre în curând va fi tipărit gata și se va trimite celor ce l-au comandat.